

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 20/01-81

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júla 2002 v pléne zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Jána Auxta, Juraja Babjaka, Eduarda Bárányu, Alexandra Bröstla, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Jána Klučku, Jána Lubyho, Lajosa Mészároša, Štefana Ogurčáka a Daniela Švábyho o volebnej sťažnosti MVDr. K. Č., CSc., bytom L. L., zastúpeného advokátom JUDr. P. V., L. M., za účasti Ing. A. H. ako kandidáta na funkciu starostu obce Liptovská Lúžna., proti ktorému sťažnosť smeruje, o neplatnosť a zrušenie výsledku nových volieb starostu obce Liptovská Lúžna konaných 30. júna 2001 takto

r o z h o d o l :

Volebnú sťažnosť MVDr. K. Č., CSc., **z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júla 2001 doručená volebná sťažnosť MVDr. K. Č., CSc., bytom L. L.

(ďalej len „navrhovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. V., L. M., ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť nových volieb starostu obce Liptovská Lúžna konaných 30. júna 2001.

Podľa názoru navrhovateľa neústavnosť a nezákonnosť v prípravnej fáze volieb spočívala v tom, že

1. voľby starostu riadila volebná komisia v takom zložení, ako bola vytvorená pre voľby do orgánov samosprávy obcí v roku 1998, a nie novovytvorená miestna volebná komisia;
2. prvé zasadnutie miestnej volebnej komisie bolo zvolané v rozpore s § 14 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“);
3. starosta vymenil zapisovateľov všetkých volebných komisií;
4. členka miestnej volebnej komisie MUDr. A. L. bola bez toho, aby sa písomne vzdala funkcie, nahradená M. V., čím bolo porušené paritné zastúpenie politických strán;
5. bola odvolaná predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 1 G. B.;
6. člen okrskovej volebnej komisie č. 3 F. H. nebol pozvaný na rokovanie komisie;
7. starosta vymenoval M. T. za člena okrskovej volebnej komisie č. 1;
8. vo volebných komisiách pôsobili viacerí príbuzní zástupcu starostu, ktorý plnil pokyny starostu;
9. miestna volebná komisia rozhodla o nezaregistrovaní kandidatúry navrhovateľa, toto rozhodnutie však zrušil Okresný súd v Ružomberku.

Neústavnosť a nezákonnosť počas hlasovania vidí navrhovateľ v tom, že:

1. V okrskovej volebnej komisii č. 3 boli obálky až počas hlasovania priebežne označované odtlačkom úradnej pečiatky obce členmi komisie.
2. V okrskovej volebnej komisii č. 3 boli zistené rozdiely v počte obálok už pri prepočítaní balenia obálok. Predsedníčka tejto komisie nevyhovela žiadosti členky komisie o prepočítanie. Po skončení hlasovania boli zistené rozdiely medzi počtami voličov, ktorí sa zúčastnili volieb, odovzdaných obálok a hlasovacích lístkov, čo nebolo zachytené v zápisnici.

3. S prenosnou volebnou schránkou išli v okrskovej volebnej komisii č. 3 predsedníčka, Š. V. a vodič, hoci podľa rozhodnutia volebnej komisie mala ísť členka P. P. a Š. V.. Predsedníčka zobrala so sebou neprepočítané obálky a hlasovacie lístky, navyiac mala pri sebe kľúče od prenosnej volebnej schránky. Po návrate predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 3 oznámila, že sa na prenosnej volebnej schránke odlepila páska. Tieto skutočnosti neboli zachytené v zápisnici.

Pri sčítavaní hlasov a vyhotovovaní zápisníc vidí navrhovateľ neústavnosť a nezákonnosť v tom, že:

1. V miestnosti miestnej volebnej komisie sa počas sčítavania hlasov zdržiavala kontrolórka obce Ing. L..
2. V okrskovej volebnej komisii č. 1 a okrskovej volebnej komisii č. 3 neboli po riadnom ukončení hlasovania zapečatené nepoužité hlasovacie lístky a obálky, ale ostali voľne prístupné v miestnosti, kde sa sčítali hlasy.
3. Okrskové volebné komisie opakovane sčítavali hlasy. Medzi jednotlivými sčítaniami hlasov boli v telefonickom spojení medzi sebou navzájom a s miestnou volebnou komisiou. Takto volebné komisie koordinovali svoj postup. Navrhovateľ vyslovil podozrenie, že pri opakovaných sčítaniach hlasov boli vylúčené ako neplatné vždy ďalšie hlasy odovzdané v prospech navrhovateľa, napr. preto, že za menom kandidáta bola dopísaná poznámka.
4. Člen okrskovej volebnej komisie č. 1 M. V. opustil miestnosť komisie z dôvodu, že chýbali kancelárske papiere, ešte pred napísaním zápisnice a počas cesty bol v spojení z mobilného telefónu.
5. V okrskovej volebnej komisii č. 3 sa do sčítavania hlasov zapojila aj predsedníčka komisie.
6. Zápisnice volebných komisií boli napísané na jednotlivých listoch A4, a nie na dvojhárkoch formátu A3.
7. Predsedníčka a zapisovateľka okrskovej volebnej komisie č. 3 dali členom podpísať čisté listy zápisnice, do ktorých bol obsah dopísaný dodatočne v priestoroch miestnej volebnej komisie bez toho, aby ho poznali všetci členovia komisie. Tým malo dôjsť k tomu, že kým pri sčítaní hlasov v komisii bol rozdiel medzi navrhovateľom

a odporcom viac ako 100 hlasov v prospech navrhovateľa, v zápisnici bol uvedený rozdiel len 90 hlasov v jeho prospech.

8. Činnosť komisie nebola ukončená v súlade s § 40 volebného zákona. Komisie stanoveným spôsobom nezapečatili hlasovacie lístky a zoznamy voličov.

Takýto postup sčítavania hlasov a spracovania zápisníc podľa mienky navrhovateľa spochybnil počet hlasov uvedený v jednotlivých zápisniciach okrskovej volebnej komisie, a tým aj údaj o počte hlasov uvedený miestnou volebnou komisiou a na vyhlásených výsledkoch nových volieb starostu obce.

Podľa názoru navrhovateľa hrubé a opakované porušenie volebného zákona vyústilo do porušenia volebného práva zakotveného v čl. 30 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a aj do porušenia slobodnej súťaže politických síl garantovanej v čl. 31 ústavy, lebo ovplyvnilo výsledok volieb.

Navrhovateľ sformuloval alternatívny petit, v ktorom žiada buď nové voľby starostu obce Liptovská Lúžna konané 30. júna 2001 vyhlásiť za neplatné, alebo zrušiť rozhodnutie miestnej volebnej komisie o zvolení Ing. A. H. a „vyhlásiť za zvoleného MVDr. K. Č., CSc.“.

Ústavný súd si podľa § 62 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyžiadal všetky doklady a správy týkajúce sa volieb. Dňa 8. októbra 2001 mu bola doručená dokumentácia miestnej volebnej komisie týkajúca sa nových volieb starostu obce Liptovská Lúžna konaných 30. júna 2001.

Ústavný súd volebnú sťažnosť predbežne prerokoval a prijal na ďalšie konanie na neverejnom zasadnutí pléna 10. októbra 2001.

Na výzvu ústavného súdu sa k volebnej sťažnosti vyjadril účastník konania Ing. A. H., ktorý bol v nových voľbách 30. júna 2001 zvolený za starostu obce Liptovská Lúžna.

Jeho vyjadrenie bolo ústavnému súdu doručené 2. novembra 2001. Okrem iného v ňom uviedol, že jeho prvoradým záujmom bol transparentný a zákonný priebeh volieb. Ku jednotlivým námietkam navrhovateľa zaujal nasledovné stanoviská. Nové volebné komisie neboli pre nové voľby starostu vytvorené preto, lebo podľa volebného zákona sú volebné komisie vytvorené pri komunálnych voľbách 18. – 19. decembra 1998 ustanovené na celé volebné obdobie. M. T. bol do okrskovej volebnej komisie menovaný podľa § 15 ods. 2 volebného zákona. Nové zapisovateľky volebných komisií boli v súlade s § 11a ods. 2 písm. d) volebného zákona menované z radov zamestnancov obce, lebo ich predchodkyne neboli zamestnankyňami obce. Pôsobenie rodinných príslušníkov vo volebných komisiách neodporuje zákonu. Boli do nich nominované politickými stranami, čo on ako starosta nemohol ovplyvniť. Vo volebných komisiách pôsobili aj rodinní príslušníci navrhovateľa.

Pripravenosť všetkých okrskov skontrolovala okresná volebná komisia, ktorá ju zhodnotila kladne a bez výhrad. Priebeh volieb bol podľa všetkých členov volebných komisií taktiež bez nedostatkov. Členovia volebných komisií k nemu nemali výhrady. Tvrdenia navrhovateľa týkajúce sa hlasovania mimo volebných komisií považuje účastník konania za účelovo nepravdivé.

Ing. L. nie je kontrolórka obce a takáto osoba v obci nepracuje.

Za účelovo nepravdivé považuje aj námietky ku sčítavaniu hlasov. Pripomína, že pri sčítavaní hlasov boli prítomní aj členovia okresnej volebnej komisie, ktorí k nemu nemali výhrady.

Pri nových voľbách zasadnutie miestnej volebnej komisie zvolal jej predseda zvolený už pre voľby v roku 1998. Účastník konania ďalej uvádza, že nezmenil účelovo zloženie miestnej volebnej komisie. MUDr. A. L. bola v čase prípravy volieb a zasadnutí miestnej volebnej komisie mimo Slovenska, teda sa nemohla zúčastňovať zasadnutí. V roku 1998 bola za členku miestnej volebnej komisie menovaná starostom obce, teda i nový člen miestnej volebnej komisie bol menovaný podľa § 11 ods. 4 a 7, § 15 ods. 1 a 2 volebného zákona. G. B. nebola bezdôvodne odvolaná z okrskovej volebnej komisie č. 3, ale už

nemala v L. L. trvalé bydlisko, a preto podľa § 11 ods. 3 a § 2 ods. 1 volebného zákona nemohla byť členkou volebnej komisie.

F. H. bol na prvé zasadnutie okrskovej volebnej komisie pozvaný a aj sa ho zúčastnil. Neskôršie sa členstva vzdal. Účastník konania považuje prípravu a priebeh volieb za ústavné a zákonné, lebo k nim nemali pripomienky členovia okrskovej volebnej komisie, miestnej volebnej komisie ani okresnej volebnej komisie, a volebnú sťažnosť ako celok považuje za neopodstatnenú.

K vyjadreniu účastníka konania boli pripojené vyjadrenia predsedov miestnej volebnej komisie, okrskovej volebnej komisie č. 1, 2 a 3, ktorí k veci okrem iného uviedli:

- Predsedníčka miestnej volebnej komisie A. K. považuje spochybnenie činnosti miestnej volebnej komisie a jej výsledkov za nepravdivé. Tvrdí, že komisia dodržiavala volebný zákon a zákon o petičnom práve. Doslova uvádza: „Výsledky práce MVK boli pojaté do zápisníc a vyjadrujú pravdivé nestranné rozhodovanie, ako aj pravdivú sumarizáciu.“
- Predseda okrskovej volebnej komisie č. 1 J. R. tvrdí, že volebná sťažnosť sa nezakladá na pravdivých skutočnostiach. Príprava a priebeh volieb boli v okrskovej volebnej komisii č. 1 v súlade s volebným zákonom. On sám svoju funkciu vykonával svedomite, nestranne a riadil sa pri tom zákonmi a inými právnymi predpismi.
- Predseda okrskovej volebnej komisie č. 2 M. V. uviedol: „OVK okrsku č. 2 po prvej schôdzke, ktorú zvolal zastupujúci starosta Ing. H. a zložením predpísaného sľubu, zabezpečovala priebeh volieb v zmysle volebného zákona; - vo volebný deň – 30. 6. 2001 prevzala od OCÚ: voličské zoznamy, obálky, hlasovacie lístky, pečiatku obce, suchú pečať, zápisnice o hlasovaní v okrsku, kľúč od volebnej miestnosti a iný potrebný materiál (lepiace pásky...)“. Ďalej uvádza, že po kontrole volebnej miestnosti, zapečatení urien, príprave obálok, hlasovacích lístkov a voličských zoznamov bola o 7.00 h otvorená volebná miestnosť. Hlasovanie malo pokojný priebeh. Počas neho bola prítomná aj pozorovateľka D. V. Navrhovateľ nebol vo volebnej miestnosti. Pri sčítavaní hlasov boli okrem členov a zapisovateľky okrskovej volebnej komisie č. 2 a pozorovateľky prítomní člen okresnej volebnej komisie, pracovníčka krajského

štatistického úradu a predsedníčka miestnej volebnej komisie. „Po sčítaní hlasov a vyhotovení zápisnice o hlasovaní v okrsku, každý člen komisie zápisnicu bez pripomienok podpísal“. Nikto z prítomných nemal pripomienky k dodržiavaniu volebného zákona. Komisia ukončila činnosť podľa zákona, dokumentáciu riadne zapečatila a odovzdala do úschovy obecnému úradu. Z okrskovej volebnej komisie č. 2 počas sčítavania hlasov nikto nikam netelefonoval.

- Predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 3 Ľ. H. uvádza, že voľby vrátane prípravy prebehli podľa volebného zákona a tvrdenia navrhovateľa sú nepravdivé. Okrsková volebná komisia prevzala od obecného úradu voličské zoznamy, obálky, hlasovacie lístky, pečiatku obce, zápisnice o hlasovaní, kľúč od volebnej miestnosti a kancelárske potreby. O riadnej príprave a priebehu volieb sa presvedčili aj členovia okresnej volebnej komisie a pozorovateľka D. V.. Tvrdenia navrhovateľa týkajúce sa samotných volieb (časť II/B volebnej sťažnosti) a zisťovania výsledkov volieb (časť II/C volebnej sťažnosti) pokladá za nepravdivé. Pri sčítavaní hlasov boli okrem členov okrskovej volebnej komisie č. 3 prítomní aj dvaja členovia miestnej volebnej komisie. Nepoužité obálky a hlasovacie lístky boli riadne zapečatené. Po sčítaní hlasov a vyhotovení zápisnice túto všetci členovia okrskovej volebnej komisie č. 3 podpísali bez pripomienok. Volebná dokumentácia bola riadne zapečatená a odovzdaná do úschovy obecnému úradu.

Ústavný súd si od obce Liptovská Lúžna vyžiadal zoznam členov a náhradníkov miestnej volebnej komisie vytvorenej v roku 1998, ústavnému súdu boli na základe vyžiadania doručené dokumenty Okresnej volebnej komisie v Ružomberku týkajúce sa napadnutých volieb, z ktorých ústavný súd zistil, že v okrskovej volebnej komisii boli pri ukončení hlasovania a sčítaní hlasov prítomní štyria členovia okresnej volebnej komisie, podľa zistenia ktorých okresná volebná komisia: „...nezistila žiadne porušenie zákona o voľbách, okrsková volebná komisia postupovala podľa citovaného zákona (§ 35 – 40).“

Dňa 30. apríla 2002 vykonali sudca spravodajca Eduard Bárány a sudca Ľubomír Dobrík na Obecnom úrade v Liptovskej Lúžnej kontrolu dokumentácie týkajúcej sa volieb a výsluchy svedkov A. K., predsedníčky miestnej volebnej komisie, Ľ. H., predsedníčky

okrskovej volebnej komisie č. 3, E. V., zapisovateľky okrskovej volebnej komisie č. 3, P. P., členky okrskovej volebnej komisie č. 3, A. K., členky okrskovej volebnej komisie č. 3, S. Č., člena okrskovej volebnej komisie č. 3, Š. V., člena okrskovej volebnej komisie č. 3, J. R., predsedu okrskovej volebnej komisie č. 1, G. M., zapisovateľky okrskovej volebnej komisie č. 1, M. V., predsedu okrskovej volebnej komisie č. 2, I. O., zapisovateľky okrskovej volebnej komisie č. 2 a S. V., pozorovateľa so súhlasom Ústrednej volebnej komisie (navrhnutého navrhovateľom). Nebolo vyhovené žiadosti navrhovateľa o výsluch MUDr. L. ani o vykonanie expertízy 7 z 13 neplatných hlasovacích lístkov z dokumentácie okrskovej volebnej komisie č. 3 za účelom zistenia, či neboli dodatočne upravené inou osobou ako tou, ktorá ich pôvodne upravila.

Ústavnému súdu bolo 15. mája 2002 doručené vyjadrenie právneho zástupcu navrhovateľa, v ktorom okrem iného tvrdí, že písomne a ústne požiadal, aby pri otváraní volebnej dokumentácie boli prítomní všetci členovia okrskovej volebnej komisie č. 3 a pozorovateľ v okrskovej volebnej komisii č. 1, lebo len oni vedia, ako bola táto dokumentácia pred úschovou zapečatená. Táto žiadosť bola sudcom z dôvodov ekonomiky konania odmietnutá.

Vo svojom vyjadrení ďalej uviedol, že pani P. P. požiadala, aby bola prítomná pri otváraní dokumentácie, ale sudca jej žiadosti nevyhovel, ale ponechal predsedu okrskovej volebnej komisie č. 2 a pani E. V., zapisovateľku miestnej volebnej komisie. Tieto skutočnosti však neboli uvedené v zápisnici z úkonov vykonaných 30. apríla 2002 na Obecnom úrade v Liptovskej Lúžnej (ďalej len „zápisnica“) vzhľadom na to, že súd tieto úkony vraj označil za neverejné, ale ani táto skutočnosť vylúčenia verejnosti nie je uvedená v zápisnici.

Právny zástupca navrhovateľa ďalej uvádza svoj výklad právnej úpravy používania úradných pečiatok so štátnym znakom, organizačného zabezpečenia volieb do orgánov samosprávy obcí, hlavne zapečatenia nepoužitých, ako aj odovzdaných hlasovacích lístkov a obálok a úschovy volebnej dokumentácie. Podľa jeho mienky starosta obce, miestna volebná komisia, okrskové volebné komisie č. 1 a č. 3 porušili postupy určené platným

právom pri zabezpečovaní prípravy a priebehu volieb a zvlášť pri pečatení a úschove volebnej dokumentácie: „Vychádzajúc z uvedeného, navrhovateľ porušenie napr. jeho základného práva podľa čl. 30 ústavy vidí v postupoch odporcu, ktorý vykonával funkciu starostu obce a tiež v postupoch okrskovej volebnej komisie č. 1 a č. 3 a v postupoch miestnej volebnej komisie.“

Z uvedeného vyjadrenia ďalej vyplývajú nasledovné tvrdenia: Navrhovateľ zastáva názor, že „Vykonaná kontrola ukázala, že s volebnou dokumentáciou bolo manipulované po skončení volieb“, ktorý opiera o výpovede svedkov J. R. a E. V., lebo títo vo svojich výpovediach uviedli, že volebná dokumentácia bola „zapečatená“ ináč, než bolo zistené pri jej otvárání, a o to, že volebná dokumentácia nebola zapečatená tak, aby to znemožnilo následnú manipuláciu.

Naviac tvrdí, že v zápisnici nie je uvedené tvrdenie svedkov P. P. a S. Č., že volebná dokumentácia bola prepáskovaná do kríža a nimi podpísaná.

Navrhovateľ uvádza, že MUDr. A. L. bola v čase prípravy a priebehu volieb prítomná, a preto nebol dôvod na jej nahradenie M. V., čím sa naviac porušilo paritné zastúpenie politických strán v miestnej volebnej komisii. Tým sa porušil § 11 ods. 4 volebného zákona, čo môže byť v príčinnom vzťahu k zisteným výsledkom volieb.

Navrhovateľ považuje za preukázané výpoveďami svedkov P. P. a S. Č., že predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 3 Ľ. H. mala kľúče od prenosnej schránky stále pri sebe, lepiaca páska z prenosnej schránky bola po návrate Ľ. H. a ďalšieho člena komisie od občanov, ktorí hlasovali mimo volebnej miestnosti, odlepená. Porušenie práva vidí i v tom, že predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 3 Ľ. H. opustila volebnú miestnosť iba s prenosnou volebnou schránkou, čím došlo k porušeniu povinností predsedu riadiť činnosť komisie.

Navrhovateľ považuje za preukázané, že nepoužité hlasovacie lístky neboli zapečatené pred otvorením volebných schránok.

Navrhovateľ tvrdí, že v zápisnici je nepresne uvedené, že svedok S. Č. povedal, že miestna volebná komisia pracovala v zasadačke obecného úradu. Tento vrah uviedol, že pracovala v miestnosti starostu. Navrhovateľ z toho a z výpovede S. V. vyvodzuje, že v miestnosti, kde pracovala miestna volebná komisia, boli prítomné aj neoprávnené osoby A. K. a Ing. V. L.

Navrhovateľ tvrdí, že Ing. A. H. mal informovať predsedníčku okrskovej volebnej komisie č. 3, kto je náhradníkom za F. H., aby ho táto mohla pozvať na zasadnutie okrskovej volebnej komisie č. 3. Taktiež tvrdí, že zápisnica okrskovej volebnej komisie č. 3 bola členom komisie predložená na podpis bez uvedenia výsledku volieb. Porušenie zákona vidí v tom, že člen okrskovej volebnej komisie č. 1 M. V. opustil volebnú miestnosť, aby doniesol chýbajúci kancelársky papier, údajne ešte počas sčítavania hlasov.

Podľa názoru právneho zástupcu navrhovateľa „...zistené skutočnosti sú porušením takého charakteru, že spôsobili vážne, hrubé a opakované porušenia právnych noriem, a tým neplatnosť volieb, resp. to, že odôvodňujú záver o inom výsledku volieb, než bol vyhlásený“. Právny zástupca navrhovateľa opakovane tvrdí, že jednotlivé ním uvádzané porušenia práva môžu byť v príčinnom vzťahu k výsledku volieb.

Účastník konania reagoval na vyjadrenie navrhovateľa stanoviskom, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 29. mája 2002 a v ktorom uviedol hlavne nasledovné:

MUDr. A. L. pri doručení pozvánky na prvé zasadnutie miestnej volebnej komisie oznámila, že sa jej práce nebude zúčastňovať z dôvodu dovolenky, a preto bola nahradená náhradníkom. Tri razy po sebe sa MUDr. A. L. nezúčastnila zasadnutia miestnej volebnej komisie, takže jej nahradenie M. V. bolo v súlade s volebným zákonom.

P. P. vošla do zasadačky, lebo chcela vypovedať, a nie byť prítomná pri otvorení dokumentácie.

Postup obecného úradu a volebných komisií bol v súlade s volebným zákonom aj aktualizovanými metodickými pokynmi, čo konštatovala aj okresná volebná komisia.

Prepočítanie hlasovacích lístkov a ostatná kontrola volebnej dokumentácie 30. apríla 2002 preukázali, že počty hlasov uvedené v zápisniciach súhlasia s počtami zistenými prepočítaním, teda s volebnou dokumentáciou nemohlo byť manipulované. Podľa jeho tvrdenia ani výpoveď E. V. nepotvrďuje manipuláciu s volebnou dokumentáciou.

Opis spôsobu hlasovania považuje za účelovo vymyslený, o čom svedčia i výpovede väčšiny svedkov.

Sčítanie hlasov vykonávali všetci členovia komisie spolu, čo znemožnilo, aby bol do zápisnice zapísaný iný ako zistený výsledok volieb. V miestnosti miestnej volebnej komisie boli počas sčítania hlasov len jej členovia, zapisovateľka a pozorovateľ S. V.. Až po odovzdaní zápisnice miestnej volebnej komisie sa v miestnosti prednostu nachádzali aj navrhovateľ, Ing. V. L., A. K., pozorovateľ S. V., S. Č. a ďalší.

F. H. sa až tesne pred voľbami vzdal členstva v okrskovej volebnej komisii č. 3 a ani strana, ktorá ho nominovala, ani obecný úrad nevedeli, kto je náhradníkom, lebo obec nemá volebnú dokumentáciu z roku 1998, za čo zodpovedá navrhovateľ ako vtedajší starosta.

Zápisnicu okrskovej volebnej komisie č. 3 podpísali jej členovia až po sčítaní hlasov, čo vyplýva z výpovedí svedkov.

Pozorovateľ S. V. najprv uviedol, že M. V. opustil volebnú miestnosť počas sčítavania hlasov a neskôr uviedol, že až po skončení sčítania hlasov.

Z výpovedí svedkov a kontroly volebnej dokumentácie vyplynulo, že voľby prebehli v súlade s právom.

Účastník konania ďalej uvádza, že on sám požiadal o kontrolu z okresnej volebnej komisie, aby nebola zámienka na spochybnenie volieb vzhľadom na vyhlásenie navrhovateľa pred voľbami.

P. P. uviedla podľa jeho tvrdenia nepravdivé skutočnosti o svojom záujme ísť s prenosnou volebnou schránkou, o sčítaní hlasov a o podpisovaní zápisnice. Nemohla si pamätať podrobnosti, lebo podľa tvrdení viacerých členov komisie bola pod vplyvom alkoholu a mala problémy so sčítavaním obálok a lístkov.

II.

Po dokazovaní dospel ústavný súd k nasledovným skutkovým a právnym záverom.

Nové voľby podľa § 48 volebného zákona riadia tie isté volebné komisie, ktoré boli vytvorené pre voľby do orgánov samosprávy obcí konané na celom území Slovenskej republiky podľa § 11 ods. 4, § 12 ods. 1, § 13 ods. 1, § 14 ods. 1 a § 15 ods. 1 volebného zákona. Výklad uvedených ustanovení volebného zákona, podľa ktorého by sa pre nové voľby podľa § 48 volebného zákona kreovali nové volebné komisie, by viedol k absurdnému výsledku. Pri nových voľbách starostu by nebolo možné vytvoriť žiadne volebné komisie, lebo tieto sa kreujú hlavne zo zástupcov strán podávajúcich kandidátne listiny do okresných zastupiteľstiev. Pri nových voľbách poslanca (alebo niekoľkých poslancov) obecného zastupiteľstva by často nebolo možné vytvoriť miestnu a nikdy okresnú ani ústrednú volebnú komisiu alebo by ich zloženie bolo nereprezentatívne. Volebné komisie vytvorené pre voľby do orgánov samosprávy obcí v roku 1998 pôsobia až do ďalších volieb do orgánov samosprávy obcí v roku 2002. Preto je v súlade so zákonom, že nové voľby starostu obce Liptovská Lúžna konané 30. júna 2001 riadili volebné komisie vytvorené pre voľby do orgánov samosprávy obcí v roku 1998.

K zmenám v zložení volebných komisií môže počas ich štvorročného funkčného obdobia dôjsť len zákonom (§ 11 ods. 4 volebného zákona) predvídaným spôsobom. Členka

miestnej volebnej komisie MUDr. A. L. na pozvánku na zasadnutie miestnej volebnej komisie napísala: „som neprevzala pozvánku, nakoľko som od 18. 5. do 1. 6. 01 mimo obce na dovolenke“. V uvedenom období sa konali minimálne tri zasadnutia miestnej volebnej komisie (18., 21. a 23. mája 2001), čiže MUDr. A. L. sa opakovane nezúčastnila zasadnutia miestnej volebnej komisie. Podľa § 11 ods. 4 volebného zákona „V prípade ...opakovanej neúčasti ...člena volebnej komisie povolá jej predseda náhradníka podľa poradia určeného politickou stranou“. Predseda miestnej volebnej komisie teda postupoval podľa zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí, keď namiesto MUDr. A. L. povolal náhradníka.

Podľa § 11 ods. 3 volebného zákona „Členom volebnej komisie môže byť každý, kto má právo voliť“. Podľa § 2 ods. 1 volebného zákona je jednou z podmienok aktívneho volebného práva pre voľby do orgánov samosprávy obce trvalý pobyt v obci. Keďže A. B. nemala v deň volieb v obci trvalý pobyt, tak dňom, keď skončil jej trvalý pobyt v Liptovskej Lúžnej, zaniklo i jej členstvo v miestnej volebnej komisii.

Zapisovateľov okrskových volebných komisií a miestnej volebnej komisie podľa § 11a ods. 2 písm. c) a d) volebného zákona vymenúva a odvoláva starosta obce. Výmena zapisovateľov volebných komisií starostom teda nebola protizákonná. Nebola ani zjavne svojvoľná, lebo starosta ju odôvodnil snahou vyhovieť požiadavke zákona, aby zapisovateľmi boli spravidla zamestnanci obce.

M. T. sa stal členom okrskovej volebnej komisie č. 1 v súlade s § 15 ods. 2 volebného zákona, aby okrsková volebná komisia č. 3 mala zákonom stanovený minimálny počet členov.

Neexistuje právna prekážka, aby členmi volebných komisií boli príbuzní kandidátov.

Registráciu kandidatúry navrhovateľa vyriešil Okresný súd v Ružomberku a ústavný súd nemá právomoc sa ňou zaoberať.

Prvé zasadnutie miestnej volebnej komisie v nových voľbách podľa § 48 volebného zákona už zvoláva predseda tejto volebnej komisie. Prvým zasadnutím miestnej volebnej komisie v zmysle § 14 ods. 3 volebného zákona sa rozumie len jej úvodné zasadnutie po kreovaní miestnej volebnej komisie. Vyplýva to z dikcie § 14 ods. 3 volebného zákona, ktorá viaže zvolanie miestnej volebnej komisie starostom obce na jej kreovanie v procese prípravy komunálnych volieb konaných na celom území štátu.

Navrhovateľ nepreukázal, že F. H. nebol pozvaný na 1. zasadnutie okrskovej volebnej komisie č. 3. Naopak sa potvrdilo, že sa v deň volieb členstva vzdal a keďže za neho nebol náhradník, nebol ani nikto povolaný do volebnej komisie.

x x x

Tvrdenie navrhovateľa, že v okrskovej volebnej komisii č. 3 boli úradné obálky označované odtlačkou pečiatky obce až počas hlasovania, sa nepotvrdilo. Zvlášť výpoveď svedkyne P. P. a zápis o preverení vybavenia volebných miestností podpísaný V. G., predsedom okresnej volebnej komisie, J. A., členom okresnej volebnej komisie, a M. H., zapisovateľkou, potvrdzujú, že pred začatím hlasovania boli v súlade s § 28 ods. 1 volebného zákona k dispozícii úradné obálky označené odtlačkom pečiatky obce.

Volebný zákon v § 28 ods. 2 ukladá predsedovi okrskovej volebnej komisie zistiť pred začiatkom hlasovania, či je k dispozícii dostatočný počet hlasovacích lístkov a prázdnych nepriehľadných obálok označených odtlačkom úradnej pečiatky obce, ale nie je potrebné, aby boli počty hlasovacích lístkov, obálok s počtom zapísaných voličov pred začatím hlasovania totožné.

Výsluchom svedkov (členov a zapisovateľky okrskovej volebnej komisie č. 3) sa nepotvrdili existencia rozhodnutia okrskovej volebnej komisie č. 3 o tom, ktorí jej členovia pôjdu s prenosnou volebnou schránkou, ani záujem P. P. ísť s prenosnou volebnou schránkou za nemobilnými občanmi. Za nemobilnými občanmi sa vybrali predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 3 Ľ. H. a člen okrskovej volebnej komisie č. 3 Š. V., lebo

ďalší členovia neboli ochotní za nimi ísť. Takýto postup síce nezodpovedá plne zneniu § 31 ods. 6 volebného zákona („volebná komisia vyšle“), ale neohrozil korektnosť priebehu volieb. Väčšina svedkov (H., V., K.) uvádza, že kľúče od prenosnej volebnej schránky boli počas doby, keď Ľ. H. a Š. V. navštívili nemobilných občanov, na stole a ani ostatné svedecké výpovede (P., Č.) toto nevyvrátili. Preto ústavný súd nemôže pokladať za preukázané, že predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 3 mala pri sebe kľúče od prenosnej volebnej schránky v dobe, keď s ňou išla k nemobilným občanom. Obdobne nie je dokázané tvrdenie navrhovateľa o odlepení lepiacej pásky z prenosnej volebnej schránky počas cesty Ľ. H. a Š. V. za nemobilnými občanmi.

Nie je v rozpore s ustanoveniami volebného zákona, keď s prenosnou volebnou schránkou ide k nemobilným občanom aj predseda okrskovej volebnej komisie. V dobe neprítomnosti vo volebnej miestnosti ho tu v plnom rozsahu zastupuje podpredseda.

X X X

Dokazovanie nepotvrdilo správnosť námietky navrhovateľa, že v miestnosti miestnej volebnej komisie boli počas sčítavania hlasov prítomné nepovolané osoby, zvlášť Ing. L.. Zistilo sa, že viacero osôb bolo v miestnosti miestnej volebnej komisie až po odovzdaní zápisnice okresnej volebnej komisii. Navyiac, miestna volebná komisia pracovala v zasadačke obecného úradu, a nie v miestnosti prednostu, kde sa zdržiavala a ktorú navštívilo viacero osôb. Navrhovateľ si zjavne zamenil miestnosť prednostu obecného úradu so zasadačkou obecného úradu. Vyplývalo to hlavne z výpovede svedka S. Č..

Preukázalo sa, že po skončení hlasovania a pred začatím sčítania hlasov neboli v okrskovej volebnej komisii č. 1 a č. 3 zapečatené nepoužité hlasovacie lístky. Vyplývalo to z kontroly volebnej dokumentácie okrskovej volebnej komisie č. 1, kde boli nepoužité hlasovacie lístky voľne uložené bez toho, aby boli samostatne prelepené lepiacou páskou alebo ináč zabezpečené. Výpovede svedkov E. V. a P. P. potvrdzujú a výpovede ostatných nevyvracajú, že v okrskovej volebnej komisii č. 3 boli nepoužité hlasovacie lístky uložené počas sčítavania hlasov na inom stole ako na tom, kde sa sčítavali hlasy, ale neboli

zapečatené pred otvorením volebných schránok, tak ako to požaduje § 37 ods. 1 volebného zákona, ale až po sčítaní hlasov zároveň s ostatnou volebnou dokumentáciou. Dokazovanie nepreukázalo, že by sa pri sčítavaní hlasov vyskytli omyly alebo falšovanie volebných lístkov v neprospech navrhovateľa. Naopak, kontrolou neplatných hlasovacích lístkov bolo zistené, že okrskové volebné komisie vyhodnotili ako neplatné aj hlasovacie lístky, ktoré podľa § 34 volebného zákona mali byť uznané za platné, ale takýchto volebných lístkov bolo o 4 viac v prospech Ing. A. H. ako MVDr. K. Č., CSc.

Z výsluchov svedkov ani z ostatného dokazovania však nevyplývalo, že porušenie § 33 ods. 1 volebného zákona spočívajúce v nezapečatení nepoužitých hlasovacích lístkov pred otvorením volebných schránok skutočne viedlo ku nesprávnemu zisteniu výsledkov volieb. Tvrdenie navrhovateľa o možnom príčinnom vzťahu k zistenému výsledku volieb nie je dôkazom ani indíciou, že k takému porušeniu skutočne došlo. Podľa svedkyne P. P. boli v okrskovej volebnej komisii č. 3 nepoužité hlasovacie lístky uložené na inom stole, ako na tom, kde sa sčítavali hlasy, a ani jeden svedok neuviedol nič, čo by naznačovalo, že došlo k nesprávnemu sčítaniu alebo pokusu o falšovanie volebných hlasov. Spôsob sčítavania hlasov, keď všetci členovia okrskovej volebnej komisie č. 3 sedeli okolo stola, vo dvojiciach sčítavali hlasy a sporné vyhodnotili nakoniec všetci spoločne, uvedený svedkyňou L. H. a svedkom Š. V. nenaznačuje, že došlo ku falšovaniu volebných výsledkov.

Ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 1/00 vyslovil: „Keďže zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí ustanovuje spôsob, hranice a ochranu súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, hrubé porušenie týchto pravidiel, majúce príčinný vzťah k výsledku takejto súťaže, narušuje aj ústavný princíp slobody súťaže politických síl garantovaný čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky ...“, čiže požadoval, aby medzi porušením volebného zákona a výsledkom volieb existovala príčinná súvislosť. V danom prípade z dokazovania nevyplývalo, že porušenie § 33 ods. 1 volebného zákona skutočne ovplyvnilo vyhlásený výsledok volieb.

Výsluchy svedkov nepotvrdili ani podozrenie navrhovateľa, že obsahom telefonátov medzi volebnými komisiami bola koordinácia falšovania volebných výsledkov. Naviac, takýto postup by si vyžadoval spoluprácu všetkých alebo aspoň skoro všetkých členov volebných komisií, čo nemožno už vzhľadom na ich zloženie zo zástupcov rôznych politických strán a kandidátov predpokladať, ale bolo by to potrebné dokázať.

Účasť predsedníčky okrskovej volebnej komisie č. 3 na sčítavaní hlasov nie je protiprávna. Rovnako je právne irelevantný formát listov, na ktorých je napísaná zápisnica volebnej komisie.

Z výpovedí svedkov E. V., A. K., S. Č., Š. V. vyplýva, že členovia okrskovej volebnej komisie č. 3 podpísali už vyplnený, a nie čiastočne alebo úplne prázdny formulár zápisnice, ako namieta navrhovateľ. Ústavný súd v tomto prípade uprednostnil zhodné výpovede uvedených svedkov pred opačným tvrdením svedkyne P. P..

Ku písomnému stanovisku navrhovateľa, ktoré mu bolo doručené 15. mája 2002, ústavný súd uvádza, že 30. apríla 2002 sa v Liptovskej Lúžnej konali kontrola volebnej dokumentácie a výsluchy svedkov. Pri týchto úkonoch mohli byť prítomní účastníci konania, ich právni zástupcovia a pri kontrole volebnej dokumentácie i predseda a zapisovateľ príslušnej volebnej komisie. Naviac, svedkyňa P. P. vstúpila bez vyzvania do miestnosti v čase otvárania volebnej dokumentácie, lebo už chcela vypovedať, a nie preto, lebo mala záujem zúčastniť sa kontroly volebnej dokumentácie. Nepreukázalo sa, že by organizačné zabezpečenie volieb obcou Liptovská Lúžna trpelo nedostatkami, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako porušenie volebného zákona alebo ktoré by mohli ovplyvniť výsledok volieb.

Na rozdiel od názoru navrhovateľa ústavný súd nemá podozrenie z manipulácie volebnou dokumentáciou po skončení volieb. Výpoveď zapisovateľky okrskovej volebnej komisie č. 3 E. V. nebola v tejto časti podporená žiadnymi ďalšími dôkazmi alebo indíciami. Okrem svedkyne E. V. žiadny ďalší svedok neuvádza, že by okrem predsedníčky okrskovej volebnej komisie č. 3 boli aj ďalší členovia komisie podpísali lepiacu pásku na

krabici s volebnou dokumentáciou. Predseda okrskovej volebnej komisie č. 1 J. R. potvrdil, že v predloženej volebnej dokumentácii je jeho pečatenie, čo vylučuje, aby niekto bez jeho vedomia po skončení volieb narábal s volebnou dokumentáciou.

Za zvlášť dôležitý výsledok dokazovania považuje ústavný súd, že vo všetkých troch volebných okrskoch bolo prepočítaním použitých volebných lístkov zistené, že súhlasia počty hlasov podľa prepočítania s údajmi uvedenými v zápisniciach jednotlivých volebných komisií. Za tejto situácie by falšovanie volebných výsledkov predpokladalo dlhodobú koordinovanú spoluprácu všetkých alebo aspoň skoro všetkých členov prinajmenej jednej okrskovej volebnej komisie, ktorá však nebola preukázaná.

Výhrady právneho zástupcu navrhovateľa k obsahu zápisnice z úkonov vykonaných 30. apríla 2002 na Obecnom úrade v Liptovskej Lúžnej (ďalej len „zápisnica“) ústavný súd nezohľadnil, pretože navrhovateľ aj jeho právny zástupca mali časovo neobmedzenú možnosť preštudovať zápisnicu. Túto možnosť využili a následne zápisnicu podpísali. Preto ústavný súd vychádzal zo zápisnice, a nie z výhrad navrhovateľa.

Po vykonanom dokazovaní dospel ústavný súd k záveru, že nové voľby starostu obce Liptovská Lúžna predstavujú slobodný a verný výraz vôle občanov, že volebné výsledky boli volebnými komisiami zistené v zásade správne, a preto neexistuje dôvod vyhlásiť ich za neplatné ani zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného navrhovateľa. Nepreukázala sa totiž reálna súvislosť medzi zistenými porušeniami volebného zákona a výsledkami volieb.

Navrhovateľ sa alternatívnym petitom domáhal, aby ústavný súd buď vyhlásil voľby za neplatné (§ 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde), alebo zrušil rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásil za zvoleného jeho (§ 63 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde). Nedomáha sa však len samotného zrušenia napadnutého výsledku volieb podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde. Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom. Preto nebolo predmetom posudzovania ústavného súdu, či

existujú dôvody pre samotné zrušenie napadnutého výsledku volieb podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde, ale len dôvody pre postup podľa § 63 ods. 1 písm. a) alebo c) zákona o ústavnom súde.

Z dokazovania vyplynulo, že volebné komisie pracovali v zložení zodpovedajúcom zákonu a volebný proces v zásade zodpovedal požiadavkám zákona. Preto nie sú dôvody pre vyhlásenie volieb za neplatné podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde.

Nezistilo sa, že by za starostu bol v skutočnosti zvolený navrhovateľ, a nie účastník konania. Preto ústavný súd nepostupoval podľa § 63 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2002